

Gör propaganda för esperanto

Annons- och notiser har i höst överflödat av inbjudan till allmänheten att hos de olika studieförbunden lära sig ett antal populära språk.

Det är glädjande, att svenskarnas intresse för andra folks språk är så stort. Det är ännu mera glädjande, om kursdeltagarna sedan får tillfälle till att utnyttja sina språkkunskaper. Helst litet mer än bara att kunna klara sig på restaurang och hotell Europa runt. Helst så bra, att man kan konversera med och lära sig känna landets innevanare.

Tyvärr är det väl så, att det lilla man lär sig på en aldrig så effektiv kvällskurs under ett år sällan räcker till, sällan ger mer än en liten inblick i språkets mysterier.

Engelska, tyska, franska. Standard-språk. Italienska, spanska, ryska. För att klara sig på semestern, eller för pessimister, om kriget kommer. Sen höjer man förväntan på ögonbrynen: hebreiska! För de, som redan kan (eller har tröttnat på) de övriga? För dem, som vill vara originella? Eller som överväger semester i Israel?

Tänker man närmare efter, så är kanske kursen i hebreiska inte "en av våra mesta onödigheter" (för att låna ett kul uttryck från en nyligen utkommen veckotidning) utan rentav ett steg i rätt riktning. Kanske är detta språk lika svårt som alla de andra ovan nämnda. Och man måste förstås lära sig helt nya tecken i stället för våra bokstäver. Men det är ett språk, som lär talas ganska lika över hela världen, oavsett landsgränser. Det talas av människor av judisk härkomst, och det kan väl tala för, att den som lär sig hebreiska, kan ta kontakt med i allmänhet kunniga och bildade människor i många länder, vilket kan vara både kulturellt och kommersiellt motiverat.

Men oavsett vilken inställning man har till detta folkslag, måste man för eller senare komma fram till, att det måste bli en litet ensidigt inriktad kontaktväg. Vore det då inte bättre, att satsa ett års energi på att lära sig ett språk, som talas, skrivs och förstås i alla länder, av människor från alla raser, samhällsgrupper, yrken, åldrar och intresseområden? Nej, jag talar inte om engelska. Det talas inte överallt. Försök bara i grannlandet Frankrike! Engelska är inte något lätt språk. Språklärare håller väl möjligtvis med om, att det är lättare grammatikaliskt för nybörjaren än vad t ex tyska är. Men absolut sett är engelska svårt. Den rådbräkning av engelska glosor som

skoputsare och restaurangpersonal världen runt utsätter språket för, är mera ett bevis för att språket är svårt än det är bevis för att det är ett världsspråk.

Vad världen just nu behöver — och med världen menar jag just Dej och Mej, men också alla andra människor, i synnerhet de, som styr och ställer i vår värld och gör internationella överenskommelser, — det är ett språk, som alla kan. Om man med "alla" menar "alla", måste detta språk med nödvändighet vara lättlärt. Det måste också vara användbart i alla språksammanhang.

En annan sak som är önskvärd i sammanhanget är att detta språk är opolitiskt, dvs icke favoriserar en viss nation.

Jag vet, att det finns sådana språk. Jag vet, att ett av dessa språk har en mycket stor spridning, och en mycket kvalificerad användning. Jag vet att språket talas av en miljon människor eller fler, och jag vet, att det talas av några dussintal människor här i Norrköping. Språket heter esperanto.

Men detta, det angelägnaste av alla språk just nu, kan man inte få undervisning i här i Norrköping bland alla höstens språkkurser. Och om en sådan kurs verkligen finns har den i alla fall inte kommit till allmänhetens kännedom.

Rid

Esperanto fritidsintresse

På 1700- och 1800-talen och ännu vid tiden för första världskriget var franskan det dominerande internationella hjälpspråket. Även personer med engelska som modersmål accepterade detta och begagnade franskan i sina internationella kontakter, närhelst de märkte att engelskan ej blev förstådd. Franskan var alltså ett viktigt skolämne i de engelsktalande länderna.

Under 1900-talets gång har en omkastning skett. Fransktalande personer förhåller sig numera på samma sätt som de engelsktalande gjorde förr. Som globalt (icke blott regionalt) hjälpspråk framstår engelskan, för varje decennium allt tydligare, som utan konkurrent.

Det har ingenting med politik att göra. Kommunistspropagandan accepterar faktum och använder med förklarlek det engelska språket. De flesta röster, som när oss från Amerika, är antiamerikanska. Mellan briter och amerikaner är animositeten stark under ytan. Dominions är självständiga stater. Hinduer, som avskyr västern, har själva engelskan som andra språk, ofta som andra modersmål.

Endast spanskan härskar inom en politisk lika splittrad värld.

En insändare i denna tidning framhöll häromdagen att "några dussintal" personer i Norrköping förstår esperanto. Ja, det är bra! Låt dem bli fler! Esperanto är en bra hobby, med mera bildningsvärde än många andra hobbies. Men kan man inte ha en hobby utan att överskatta dess betydelse för världen och därmed göra våld på sitt verklighetssinne? Må signaturen Rid för ett ögonblick vända blicken bort från sina dussintal och betrakta resten av Norrköpings befolkning! Hur många är det, som kan en smula engelska, tillräckligt för vissa praktiska ändamål? Vad försiggår i våra skolor, inklusive grundskolor?

Vi har redan ett internationellt hjälpspråk, och det vore rena naivitet att tro att det skulle utträngas av esperanto eller interlingva eller ido eller occidental eller transpiranto. Bara som oskyldiga hobbies, icke som allvarliga konkurrenter till engelska har dessa värde. Engelskan har redan accepterats genom en sorts allmän omröstning över hela världen, och ord sådana som insändarens är "fläderpipans drill mot brakets av den åskande orkanen".

Franska, spanska, ryska m fl kommer naturligtvis att fortsätta att fungera mera regionalt som hjälpspråk. Vi skulle inte tro, att vi någonsin kommer undan tvånget att ta befattning med ett flertal språk. Och väl det! Språk är intressanta att studera, och tänk i synnerhet på franskans, tyskans, italienskans överväldigande kulturella betydelse (deras bildningsvärde för den som lärt sig dem)! De artificiella språken har tyvärr inte en enda infödd författare, vilket är ett stort minus. På plussidan kan noteras, att de har en del översättningar och förmedlar en del av den internationella ordskatten. De är också lätta, i varje fall för den som redan kan det internationella ordförrådet. (Jag själv roade mig under några kvällar med att lära mig läsa esperanto). Förresten — här kan kanske signaturen Rid stå till tjänst med en upplysning — jag har hört talas om att arrangemang finns för att esperantister, som reser, skall bli omhändertagna av esperantister i andra länder? Fungerar detta? I så fall skulle ytterligare en post på kredit sidan kunna noteras vid värderingen av esperanto som fritidsintresse.

Lingvist